

Чому МАГАТЕ не зупинило Росію: ядерний тероризм як інструмент війни на ЧАЕС та ЗАЕС

26 квітня 2026 р.,
23:36

[Антон Бабич](#) 454

Чому МАГАТЕ не зупинило Росію: ядерний тероризм як інструмент війни на ЧАЕС та ЗАЕС

Через сорок років після вибуху на четвертому енергоблоці ЧАЕС світ знову затамував подих: Чорнобильська зона перетворилася з пам'ятника техногенній катастрофі на плацдарм для варварської війни.

У аналізі [Радіо Свобода](#) Ростислав Хотин аналізує безпрецедентні виклики 2022–2026 років, коли вперше в історії людства бойові дії охопили країну з розгалуженою мережею АЕС. Від цинічного риття окопів у смертоносному радіоактивному ґрунті Рудого лісу до прямого влучання «шахеда» у Новий безпечний конфайнмент у лютому 2025 року — Росія послідовно руйнує міжнародні протоколи безпеки, перетворюючи мирний атом на інструмент глобального шантажу.

Під час нинішньої російсько-української війни Чорнобиль пережив ще одну драму, яку за напругою порівнюють з аварією на ЧАЕС 40 років тому. Окупація непрацюючої атомної станції та зони навколо неї російськими військами тривала понад місяць у 2022 році. А в 2025 році російський безпілотник пробив діру в новому саркофазі над зруйнованим четвертим реактором.

Атомна енергетика стала заручницею війни, яка вперше в історії людства ведеться в країні з розгалуженою мережею атомних станцій. Також вперше ціла працююча станція була окупована військами іноземної країни. Але назагал хоч війна показала і вразливість атомної енергетики, але водночас атомна галузь продемонструвала незамінність в умовах енергетичної кризи, спричиненої обстрілами.

Вперше: ЧАЕС і ЗАЕС

Велика війна, що її розпочала проти України Росія в лютому 2022 року, створила кілька прецедентів, яких до цього не знало людство.

По-перше, ніколи в історії не велась активна, широка війна на території країни з розгалуженою мережею атомних станцій. Україна таких станцій має аж п'ять: Хмельницьку, Рівненську, Південноукраїнську, Запорізьку та непрацюючий з 2000 року Чорнобиль.

По-друге, ніколи в історії не було окупації атомної станції, яка зазнала аварії і є небезпечним об'єктом, – а це було біля Чорнобильської АЕС, катастрофа на якій сталася вночі 26 квітня 1986 року.

Одна з перших фотографій після вибуху на четвертому реакторі Чорнобильській АЕС 26 квітня 1986 року

По-третє, ніколи діючу атомну станцію країни не окупували війська іншої країни – як це сталося з найбільшою в Європі Запорізькою АЕС, яку російські війська зайняли 4 березня 2022 року – на дев'ятий день повномасштабного вторгнення.

Також вперше в історії за час війни під загрозою опинилися діючі атомні станції через прольоти – біля них або над ними російських дронів або ракет – чи влучання дронів у містак-супутниках, як було з Нетішиним біля Хмельницької АЕС в жовтні 2023 року. Та й по Славутичу, де досі живе персонал, що обслуговує ЧАЕС і Чорнобильську зону, теж **був приліт** і місто було знеструмлене на початку 2026 року.

«Такий маршрут ударних російських БПЛА – частина російської терористичної тактики», – писало одне видання про польоти російських дронів поблизу українських АЕС.

«Війна і атомна енергетика – це дві несумісні речі. І те, що вони зараз стикнулися в Україні, – це по суті зіткнення цивілізації і дикунства. І

насправді це дуже загрозна ситуація», – зауважив в інтерв'ю Радіо Свобода письменник Сергій Мирний, колишній командир взводу радіаційної розвідки в Чорнобилі.

Війна в Чорнобильській зоні

Російське вторгнення в Чорнобильську зону розпочалось у перший день великої війни.

«Пообіді 24 лютого 2022 року колона російських бронетранспортерів, попереду якої йшов танк, а позаду – бортові машини з бійцями «Росгвардії», під'їхала до КПП Чорнобильської атомної станції в північній Україні. Танк навів гармату на адміністративну будівлю станції.

Двоє російських офіцерів – генерал та полковник – вийшли з автівок і підійшли до захисників будівлі, сказавши, що їм дали наказ російського уряду взяти все під контроль. Якщо буде спротив, вони були готові вчинити «м'ясорубку», як сказав один з офіцерів», – пише в книзі «Чорнобильська рулетка. Війна в зоні ядерної катастрофи» гарвардський історик Сергій Плохій.

Солдат російської армії під час окупації Чорнобильської атомної станції та 30-кілометрової зони відчуження навколо неї. Фото зроблене 26 лютого 2022 року, на третій день широкомасштабної війни

«Командувачі підрозділу української Нацгвардії, які захищали Чорнобиль, вирішили скласти зброю, щоб не наражати на небезпеку станцію і уникнути ще однієї ядерної катастрофи. Російська окупація Чорнобильської станції почалась. Триватиме вона 35 днів», – читаємо в книзі.

Як зазначає історик Плохій, як і чорнобильська криза 1986 року, криза 2022 року «застала майже всіх зненацька і була не менш драматичною».

«Але Чорнобиль і зона були захоплені без бою. Це тому, що українці, які їх обороняли, розуміли небезпеку бою, і тому за командою вони вирішили просто здатися. І при цьому ризик і для України, і для світу був меншим, ніж якби бої були в зоні. А потім через пару тижнів відбулося знову нове явище в історії цивілізації – перший бій на ядерному об'єкті. Бо Запорізька АЕС була захоплена внаслідок бою. І це теж крок до ядерної прірви, розумієте?» – пояснює Сергій Мирний.

Тоді, кажуть критики, з'ясувалось, що МАГАТЕ не мало чітких планів дій на випадок війни на атомній станції і не висунуло Росії (як члену МАГАТЕ) вимоги покласти край агресії і вивести війська з ядерного об'єкта. Уряд

Україні не міг практично нічим допомогти персоналу непрацюючої ЧАЕС, який став фактично заручником. А сам український персонал станції опинився на самоті і мусив покладатися виключно на себе.

Усього на ЧАЕС було десь 300 співробітників – оперативний персонал, пожежники, бійці Нацгвардії. Вони працювали фактично безперервно кілька тижнів, без зміни одягу, без постачань медикаментів чи засобів гігієни.

Колона російських військ на північ від Рудого лісу в Чорнобильській зоні. Супутниковий знімок був зроблений 16 березня 2022 року

У головах працівників АЕС, мовиться у книзі, були питання: скільки триватиме окупація, чи варто співпрацювати з окупантами, враховуючи ситуацію, чи втікати зі станції, чи зайнятися саботажем? Якщо останнє – чи не буде небезпеки для людей і довкілля?

Кадр із телесеріалу американського каналу НВО «Чорнобиль». Оглядачі кажуть, що серіал зроблений на високому рівні і чітко передав всю драму і трагедію на АЕС 1986-го. В 2022-му, додають, під час російської окупації події на станції теж були драматичними і могли призвести до біди

Але за цей час, тримаючи персонал ЧАЕС в заручниках, російські війська фактично пограбували станцію і Чорнобильську зону. Відступаючи, вивезли високоактивні зразки з центральної аналітичної лабораторії, яка класифікувала радіоактивні відходи, вивезли зразки радіонуклідів, вкрали півтори тисячі дозиметрів, вивезли пожежні машини, сервери з баз даних багаторічних наукових досліджень міграції радіонуклідів в різних середовищах тощо. Це виявили працівники після деокупації.

Як каже в інтерв'ю незалежна експерта з ядерної енергетики Ольга Кошарна: «Росія зробила ядерний тероризм і зробила це на території України. Вони також розграбували зону. Це таке варварство!»

Окопи в Рудому лісі

Є ще один момент часів російської присутності на Чорнобилі: російські військові окопувались у зоні відчуження і навіть рили окопи в так званому Рудому лісі. Це ліс, який буквально випалила радіація під час аварії 1986 року, і він справді має рудий, вигорілий колір мертвих, застиглих дерев.

Цей Рудий ліс страшенно радіоактивний, а російські командири наказали підлеглим рити там окопи, бо думали, що Київ впаде і їм треба буде залишатись в зоні відчуження надовго.

Рудий ліс у Чорнобильській зоні

Також оцими лісами і місцевостями рухалась важка військова техніка і перевертала пласти радіоактивного ґрунту, а відтак піднімала рівень радіації на місцевості.

«Росія в той момент не дуже піклувалася про безпеку своїх військових і всіх оточуючих, бо вона сприймала це як війну, яка передбачає смерть людей. Вся суть зони відчуження якраз в тому, щоб не вести там ніяких робіт, щоб не розповсюджувати радіоактивні матеріали, але росіяни перемішали шари ґрунту», – каже в інтерв'ю Олексій Пасюк, виконавчий директор організації «Екодія».

«Для Росії людське життя – це ніщо. І тому навіть не попередили людей, що ґрунт за ті десятиліття містив небезпечні радіонукліди, альфа-випромінювачі... Вони все це підняли на поверхню, коли рили. І от ці солдати їдять – вони навіть там їжу приймали в тих окопах. А попадання в організм людини альфа-випромінювачів призводить до онкології», – пояснює Кошарна.

Окопи, які були вириті російськими військовими на території Рудого лісу біля Чорнобильської АЕС під час окупації цієї території. Грунт на цій території поглинув найбільшу частку викиду радіоактивного пилу під час вибуху реактора в 1986 році

Були повідомлення про нудоту і блювоту у російських солдатів, про підняття рівня радіації в деяких частинах Чорнобильської зони, спокій в якій було порушено місяцем російської окупації.

А край цієї окупації зони поклала виграна Україною битва за Київ, а конкретно – визволення стратегічного села Мощун на ріці Ірпінь, що зробило реальною можливість оточення російських військ.

А коли 28 березня 2022 року було звільнене і місто Ірпінь, тоді російське командування заявило про виведення військ з Київщини та Чернігівщини.

Відтак 35 днів російської окупації Чорнобильської зони минули.

«Ми зітхнули з полегшенням. Слава Богу!» – сказав тоді один із працівників станції.

Виявилось, що персонал станції тримав захованими в шафках для зміни одягу п'ять українських синьо-жовтих прапорів, і люди дістали і розгорнули їх, коли окупанти вийшли. Один із прапорів підняли на флагштоку біля ЧАЕС під час обідньої перерви в перший день звільнення.

2025: удар по конфайнменту

14 лютого 2025 року. Ніч. Годинники показували 1:50. І раптом «Бах!!!». Це російський безпілотний «Герань-2» (Shahed) із фугасною бойовою частиною влучив у захисний конфайнмент, який накриває [саркофаг](#), тобто бетонне накриття над зруйнованим четвертим реактором Чорнобильської АЕС.

Пожежу оперативно ліквідували, але утворилася дірка площею 15 квадратних метрів.

«Розумієте, ми за величезні гроші побудували новий саркофаг, але ніяк не уявляли собі, що хтось може «шахедом» зробити в ньому діру. І тепер [оцінюється вирішення цієї проблеми ще в 500 мільйонів доларів](#). І це можна буде робити тільки, по суті, після закінчення війни», – пояснює Радіо Свобода еколог Пасюк.

Діра в арці «Новий безпечний конфайнмент» після влучання російського ударного безпілотної 14 лютого 2025 року

Новий конфайнмент, збудований в 2019 році, накритий зруйнований вибухом реактор і тимчасове укриття, зроблене наспіх у 1986 році. Цю арку збудували поруч, а потім на рейках перетягнули і накрили небезпечний об'єкт, щоб потім всередині розбирати і старе укриття, і зруйнований реактор з особливою увагою до чотирьох з половиною тонн ядерних матеріалів.

Конфайнмент назвали в західній пресі «аналогом пірамід древнього Єгипту» – такого унікального об'єкту в світі до цього не було.

Але і це не зупинило Росію, дрон якої влучив прямо в нове укриття, зробивши велику діру.

«Це унікальна споруда. І копієчний дрон оце зруйнував. І там же дах – це ж не просто дах. Це сендвіч був. Між отими шарами оболонки циркулювало тепле повітря, щоб усередині не утворювався конденсат через різницю температур на вулиці і всередині. Клімат-контроль, вентиляція системи радіаційного моніторингу... Там понад чотири тонни високорадіоактивних відходів з альфа-випромінюванням, там увесь спектр таблиці Менделєєва», – каже Ольга Кошарна.

Робітники інспектують діру в конфайнменті після атаки російського дрона на укриття Чорнобильської АЕС. 14 лютого 2025 року

За словами Кошарної, небезпека залишається не лише через діру в конфайнменті, але й через те, що Чорнобильською зоною і далі літають російські дрони і ракети. «Навіть якщо ракета вибухне десь поруч – це буде вплив як при землетрусі. А «Новий безпечний конфайнмент» не проєктувався на вплив вибухів», – пояснює вона.

Зараз є заяви кількох країн Заходу на чолі з Францією про збір коштів на ремонт укриття, але як вести його відбудову в умовах війни, що триває?

Війна і атомна енергетика

Назагал війна на території України, яка має атомні електростанції, довела, що АЕС в такі часи є вразливими, існує реальна небезпека якогось ядерного інциденту – особливо на об'єктах, які під окупацією, або можуть бути обстріляні.

Постійно говорять то про припинення подачі живлення на Запорізькій АЕС, то про «прильоти» неподалік. Також, як виглядає, АЕС можуть використовуватись військами як прикриття. Скажімо, українські позиції на правому березі Дніпра, як зауважували бійці, російські війська обстрілювали з лівого бережжя безпосередньо поблизу ЗАЕС, тому ЗСУ не могли відкривати вогонь у відповідь через ризик пошкодити атомну станцію.

Президент України Володимир Зеленський і голова МАГАТЕ Рафаель Гроссі. 27 березня 2023 року. Критики кажуть, що МАГАТЕ виявилась невідповідною до проблеми безпеки ядерних об'єктів в часи війни

Але також атомна енергетика в Україні за час війни довела і свою незамінність. Російські війська активно [обстрілювали](#) українську енергетичну інфраструктуру і був великий брак світла, блекауту, які особливо дошкуляли у важкий зимовий період.

Як виявилось, джерелом електроенергії «номер один» виявилась саме атомна енергетика.

«Я скажу вам відверто: ми би не пройшли жодної зими без нашої атомної генерації. Це для нас на сьогодні серйозна база. Безумовно, розвиваючи альтернативну генерацію: сонце, вітер і інші можливості – сьогодні ми працюємо над мережею децентралізованої генерації тощо. Є і теплова. Але атомка в Україні сьогодні – це номер один. І ми будемо продовжувати розвивати цей напрямок», – сказав президент Володимир Зеленський напередодні 40-ї річниці аварії на Чорнобилі.

Тут ще один цікавий момент – чи могла Україна діяти аналогічно в час війни щодо АЕС, як діяла Росія? Коли була Курська операція і ЗСУ увійшли на територію Російської Федерації, взявши Суджу та інші міста і села, то міжнародна преса тоді поставила питання: а чи збирається українська армія рухатись на Курську АЕС, щоб так само її захопити, як захопила Росія Чорнобиль і Запорізьку АЕС?

«Це був наступ цивілізованої країни на територію країни-варвара. І там знаходилася АЕС, – до речі, на Курській, там є реактори і чорнобильського типу – отого небезпечного типу, який може отаким трагічним чином вибухнути. І для мене з самого початку було зрозуміло, що ніколи українська армія не піде на Курську АЕС, ніколи вони там не будуть воювати, – каже в інтерв'ю Сергій Мирний. – Якби наші туди пішли, то тут же підтримка України з боку міжнародної спільноти була б сильно зменшена. Тому українці показали б, що є дикунами, якими ми не є при всіх наших якихось недоліках».

Автор: [Ростислав Хотин](#)

Джерело: [Радіо Свобода](#)

Теги:

[МАГАТЕ](#)

[Чорнобильська АЕС](#)

[ядерна безпека](#)

[ЧАЕС](#)

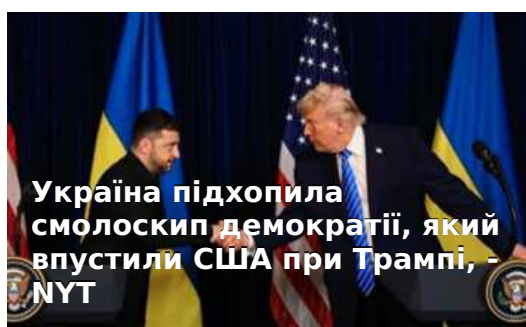
Читайте по темі:

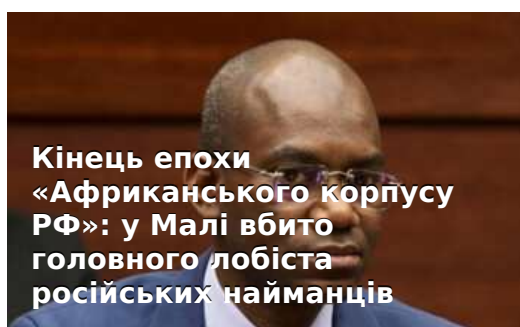
Знищено половину резервуарів: з'явилися супутникові знімки НПЗ в Туапсе після удару ЗСУ

Херсонські ділки Владлен Гірін і Геннадій Гірін захищають інтернет від згадок про криптомільйони та офшорні схеми

Україна підхопила смолоскип демократії, який впустили США при Трампі, - NYT

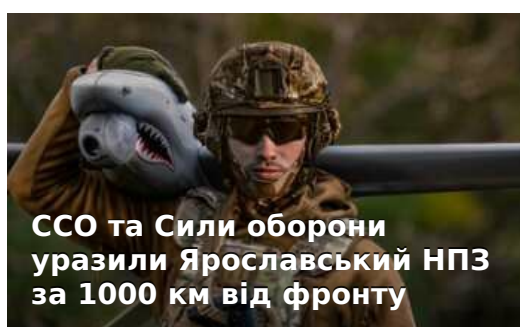

Кінець епохи «Африканського корпусу РФ»: у Малі вбито головного лобіста російських найманців

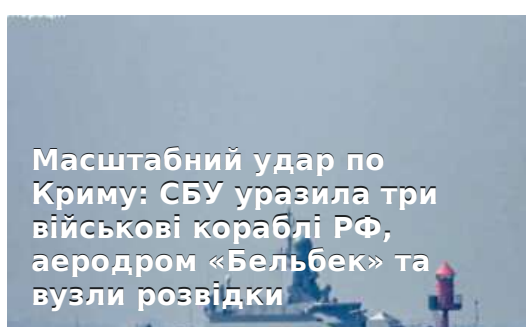

Місце влучання дроном

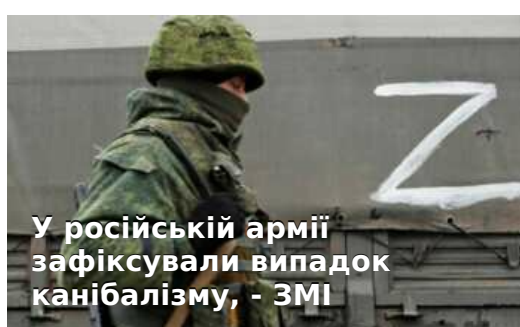
ЧАЕС отримає 30 мільйонів євро гранту на відновлення арки після російської атаки

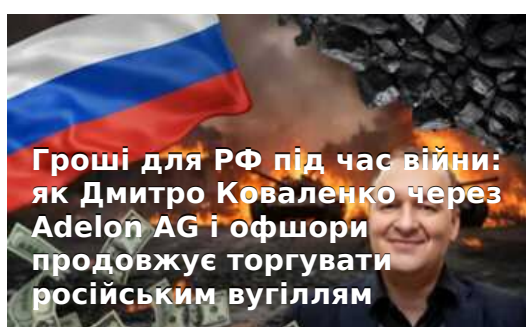
ССО та Сили оборони уразили Ярославський НПЗ за 1000 км від фронту

Масштабний удар по Криму: СБУ уразила три військові кораблі РФ, аеродром «Бельбек» та вузли розвідки

У російській армії зафіксували випадок канібалізму, - ЗМІ

Гроші для РФ під час війни: як Дмитро Коваленко через Adelon AG і офшори продовжує торгувати російським вугіллем

Росія б'є по інфраструктурі через відсутність успіхів на фронті, — Зеленський

Коментарі:

comments powered by Disqus

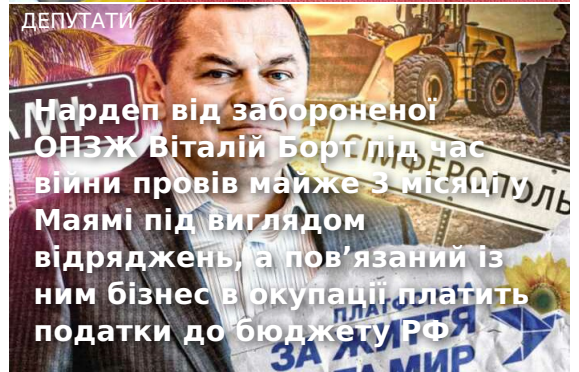
Вимагав 1 мільйон доларів або 15 біткоїнів: Румунія екстрадувала до України фігуранта «Батальйону Монако» Сергія Ошерівського

ДЕПУТАТИ

Депутат-«схемщик» Антон Яценко: мільярдні активи на родичах, «тендерна мафія», кол-центри і втеча від журналістів

ДЕПУТАТИ

Нардеп від забороненої ОПЗЖ Віталій Борتلід час війни провів майже 3 місяці в Маямі під виглядом відряджень, а пов'язаний із ним бізнес в окупації платить податки до бюджету РФ

26.04.2026, 23:39 •
Олігархи

Pieniądze dla Rosji podczas wojny: jak Dmytro Kovalenko poprzez Adelon AG i offshore'y nadal handluje rosyjskim węglem

26.04.2026, 23:36 •
Війна

📷 Чому МАГАТЕ не зупинило Росію: ядерний тероризм як інструмент війни на ЧАЕС та ЗАЕС

26.04.2026, 23:30 •
Події

CNN: Нападник на вечері Білого дому залишив маніфест із планом атаки на адміністрацію

26.04.2026, 23:27 •
Бізнесмени

📷 Denys Shtilerman and Fire Point: the "chief designer of Flamingo" or a public "frontman" for siphoning off

billions from the Ministry of Defense

26.04.2026, 23:24 •
Події

📷 📺 Весілля в Каннах: засновник Spribe Ніко Ломія одружився з харків'янкою Нікою у замку за 650 тисяч євро

26.04.2026, 23:15 •
Судді

📷 📺 Judge with no statute of limitations: how Yaroslav Holovachov retains his position and “cleans up” traces of a \$3 million property empire

26.04.2026, 23:12 •
Події

📷 📺 Milliarden aus Casinos am Staatshaushalt vorbei während des Krieges: Wie der Fall Cosmolot des Russen Tokarev und des „Frontmanns“ Zborovskyi ohne Urteile und Konfiszierungen „verschwunden“ ist

26.04.2026, 23:09 •
Події

82% ефіру для «Слуг народу»: видатки на телемарафони «Єдині новини» та «Фreedом» сягнули 3 мільярдів гривень

26.04.2026, 23:03 •
Події

📷 Вілла за 8,4 мільйона євро чи інформаційна атака: що не сходиться в історії про «італійські активи» родини Бориса Філатова

26.04.2026, 23:00 •
Силовики

📷 Стрільянина в метро Харкова: поліція затримала чоловіка на станції «Історичний музей»

26.04.2026, 22:54 •
Події

📷 Kherson businessmen Vladlen Hirin and Hennadiy Hirin are scrubbing the internet of mentions of crypto millions and offshore schemes

26.04.2026, 22:51 •
Події

Соратники Орбана масово виводять мільярди за кордон та готуються до втечі, - Петер

Мадяр

26.04.2026, 22:42 •
Корупція

Справа на 102 мільйони: суд в Одесі звільнив від відповідальності ексголови «Фінбанку» Людмилу Зотєєву

26.04.2026, 22:30 •
Війна

Forbes: Російська економіка на межі рецесії, прогноз зростання ВВП на 2026 рік впав до 1%

26.04.2026, 22:27 •
Корупція

📷 Фінансова «мийка» і втікач із ОП: як Ростислав Шурма перетворив «Альянс» на машину для відмивання мільйонів

26.04.2026, 22:24 •
Бізнесмени

📷 Автошахрай Володимир Філіппов після скандалу з Iron Motors зачищає інтернет від матеріалів про афери і обурених клієнтів

26.04.2026, 22:15 •
Події

📷 «Я вас буду вбивати»: авторитета Віктора Журавля, що погрожував поліцейським «стратою», випустили із СІЗО

26.04.2026, 22:12 •
Події

Розвідка за 5 євро: як журналіст відстежив фрегат НАТО HNLMS Evertsen за допомогою AirTag

26.04.2026, 22:12 •
Війна

Сирський: Росіяни активізували наступальні дії по всій лінії фронту

26.04.2026, 22:09 •
Війна

📷 Знищено половину резервуарів: з'явилися супутникові знімки НПЗ в Туапсе після удару ЗСУ

26.04.2026, 22:03 •
Бізнесмени

📷 Херсонські ділки Владлен Гірін і Геннадій Гірін зачищають інтернет від згадок про криптомільйони та офшорні схеми

26.04.2026, 19:30 •
Війна

Україна підхопила смолоскип демократії, який впустили США при Трампі, - NYT

26.04.2026, 19:30 •
Війна

Кінець епохи «Африканського корпусу РФ»: у Малі вбито головного лобіста російських найманців

26.04.2026, 19:27 •
Війна

ЧАЕС отримає 30 мільйонів євро гранту на відновлення арки після російської атаки

26.04.2026, 19:24 •
Олігархи

📷 Money for Russia during the war: how Dmytro Kovalenko continues trading Russian coal via Adelon AG and offshore schemes

26.04.2026, 19:15 •
Події

«Красива та безпечна»: Трамп пояснив, чому Білому дому потрібен новий простір для заходів

26.04.2026, 19:12 •
Судді

📷 Суддя без терміну давності: як Ярослав Головачов утримує посаду і «зачищає» сліди майнової імперії на 3 мільйони доларів

26.04.2026, 19:03 •
Силовики

Tradecapita, Fibonetix, and NobelTrade: how Timur Rokhlin is linked to platforms accused of defrauding hundreds of Europeans

26.04.2026, 18:33 •
Війна

📷 ССО та Сили оборони уразили Ярославський НПЗ за 1000 км від фронту

26.04.2026, 17:54 •
Олігархи

📷 Oleg Tsyura and Dmytro Sennychenko: how a network siphoned \$250M from Odesa Port Plant and UMCC through offshore shells

